

ALKOTMÁNYBÍROSÁG

Ügyszám:

IV/02692-0/2022

Érkezett:

2022 DEC 06.

Debreceni Törvényszék**4025 Debrecen, Széchenyi utca 9.****Hivatkozási szám: 24.B.137/2020/38.****útján**

Melléklet:

12 db

Kezelőiroda:

A DOKUMENTUMOT
ELEKTRONIKUS ALÁÍRÁSSAL LÁTTA EL:

DEBRECENI TÖRVÉNYSZÉK

**Alkotmánybíróság
részére****Tisztelt Alkotmánybíróság!**

[REDACTED] meghatalmazottjaként nevében eljárva az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CL. törvény 27. § alapján az alábbi

alkotmányjogi panaszt

terjesztem elő:

- Kérem a Tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy állapítsa meg a Kúria 2022. szeptember 07-én kelt, Bfv.II.976/2021/20. számú végzésének a Debreceni Ítéletábrla 2021. június 01-én kelt, Bf.II.533/2020/84. számú II. fokú ítéletére és a Debreceni Törvényszék 2020. szeptember 23-án kelt, 24.Bf.137/2020/38. számú I. fokú ítéletére is kiterjedő alaptörvény-ellenességét és az Abtv. 43. §-ának megfelelően azokat semmisítse meg.

Kérelmem indokolásaként az alábbiakat adom elő:**1. Az indítvány benyújtásának törvényi és formai követelményei****a) A pertörténet és a tényállás rövid ismertetése, a jogorvoslati lehetőségek kimerítése**

A Debreceni Törvényszék a 2020. szeptember 23. napján kihirdetett 24.B.137/2020/38. számú ítéletével [REDACTED] I. r., [REDACTED] . r. [REDACTED] III. r. [REDACTED] V. r., [REDACTED] V. r. [REDACTED] VI. r., [REDACTED] VII. r. és [REDACTED] VIII. r. vádlottakat bűnösnek mondta ki költségvetési csalás büntetőjogi [a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (továbbiakban Btk.) 396. § (1) bekezdés a) pont, (2) bekezdés b) pont, (5) bekezdés b) pont, (6) bekezdés], melyet [REDACTED] IV. r. és [REDACTED] VIII. r. vádlottak bűnsegédként, míg a további vádlottak társtettesként követtek el.

Ezért a törvényszék, mint bünszervezetben elkövetőket [REDACTED] I. r. vádlottat 9 év, [REDACTED] II. r. és [REDACTED] III. r. vádlottakat 8-8 év, [REDACTED] IV. r. vádlottat 6 év 8 hónap, [REDACTED] V. r. és [REDACTED] VI. r. vádlottakat 5 év 10 hónap–5 év 10 hónap, [REDACTED] VII. r. vádlottat 5 év, míg [REDACTED] VIII. r. vádlottat 6 év fegyház fokozatú szabadságvesztés büntetésre ítélte.

[REDACTED] I. r. vádlottat 9 év, [REDACTED] I. r. és [REDACTED] III. r. vádlottakat 8-8 év, [REDACTED] IV. r. vádlottat 7 év, [REDACTED] . r. és [REDACTED] VI. r. vádlottakat 6-6 év, [REDACTED] VII. r. vádlottat 5 év, míg [REDACTED] VIII. r. vádlottat 6 év évi időtartamra a közügyektől eltiltotta, valamint velünk szemben különböző összegben vagyonekhozást is elrendelt. Akként rendelkezett, hogy a vádlottak feltételes szabadságra nem bocsáthatók. Döntött az előzetes fogvatartásban töltött idő beszámításáról, a bűnjelekről, valamint a bűnügyi költség viseléséről.

Az ítéletet az ügyész valamennyi vádlott tekintetében tudomásul vette.

[REDACTED] I. r. vádlott az ítélet valamennyi rendelkezése ellen, míg védője téves jogi „megállapítás” miatt, másodlagosan a kiszabott büntetés enyhítése miatt jelentett be fellebbezést.

A védő a másodfokú eljárás során több beadványban fordult az ítélőtáblához. A 2021. január 11 napján kelt beadványában nyilvános ülés kitzzését indítványozta, míg a 2021. március 1 napján és április 28. napján kelt beadványaiban adta meg fellebbezésének részletes indokait, illetve azok kiegészítését. Ezek a következők voltak:

A fellebbezés fő irányát az ítélet hatályon kívül helyezésében jelölte meg, míg másodlagosan a vádlott felmentését, harmadlagosan pedig a kiszabott büntetés enyhítését kérte.

A hatályon kívül helyezés tekintetében arra hivatkozott, hogy a nyomozás során az ügyben tanúként szereplő [REDACTED] képviselőjét ugyanaz az ügyvéd, [REDACTED] látta el, aki később [REDACTED] I. r. vádlott védője volt. Ez a Be. 43. § (1) bekezdés f.) pontja szerint nem lehetséges, ezért az eljárásban kizárt védő vett részt, amely hatályon kívül helyezési ok.

Az elsőfokú ítélet tényállását részben megalapozatlannak tartotta. Az ítélet 14. bekezdésében tett azon megállapítások, miszerint a [REDACTED] és a H [REDACTED] társaságok a székhelyükön nem találhatóak, valós gazdasági tevékenységet nem végeznek, nem helytálló. [REDACTED] valós személy, a fenti cégek irányítását végezte. [REDACTED] I. r. vádlott szerepe abban foglalható össze, hogy segített neki ügyvédet szerezni. A törvényszék nem vette figyelembe e tanú vallomását és az ő tekintetében helytelen következtetéseket vont le.

Ezen túl I. r. vádlott semmilyen módon nem volt köthető a cselekmények [REDACTED] lévő helyszínéhez, mivel a tanúk nem állítottak olyat, hogy neki ehhez a helyszínhez bármiféle közöm lett volna. A vádiratban írt mennyiségű olaj az elsőfokú ítéletben írt módon, azaz 1000 l-es tartályonként nem értékesíthető, ez fizikai képtelenség.

A védő cáfolni kívánta a bünszervezetben történő elkövetést is. Előadtam, hogy I. r. vádlott vezető szerepet nem töltött be semmilyen szervezetben. A törvényszék alapvetően tévedett, amikor azt feltételezte, hogy [REDACTED] neve mögé bújva fejtette ki a tevékenységet. A szállítmányok megrendeléséhez köze nem volt, így nem is állhatott a hierarchia csúcsán. [REDACTED] I. r. vádlott vagyoni viszonyai sem igazolják azt, hogy a milliárdos nagyságrendű vagyoni hátrányt okozó költségvetési csalást, mint bünszervezet vezetője követte volna el.

Összességében: a vádhatóságnak nem sikerült minden kétséget kizáróan bizonyítani, hogy a [REDACTED] és a [REDACTED] társaságok mögött [REDACTED] I. rendű vádlott cselekménye rajzolódik ki, ezért kérte a megalapozatlanság kiküszöbölése mellett a tényállást megváltoztatni, és I. r. vádlottat az ellene emelt vád alól felmenteni.

Végül az elsőfokú bíróság által kiszabott szankció enyhítésére is indítványt tett. Hangsúlyozta, hogy védenca büntetlen előéletű, aki két kiskorú gyermek eltartásáról gondoskodik. A büntetőeljárást nem akadályozta, összesen 25 tárgyalási napon megjelent. Több éve áll büntetőeljárás hatálya alatt, ezért a kiszabott büntetés enyhítését és annak próbaidőre történő felfüggesztését kérte.

A Debreceni Ítéltábla 2021. június 01-én kelt, Bf.II.533/2020/84. számú II. fokú ítéletével a Debreceni Törvényszék 2020. szeptember 23. napján kihirdetett 24.B.137/2020/38. számú I. fokú ítéletét akként változtatta meg, hogy:

- Mellőzte a 2020. szeptember 21-ét megelőző tárgyalási napoknak az elsőfokú ítélet bevezető részében való feltüntetését.

- Megállapította, hogy [REDACTED] I. r., [REDACTED] II. r., [REDACTED] III. r. és [REDACTED] IV. r. vádlottak 2015. július 14. napjáig, [REDACTED] V. r. és [REDACTED] VI. r. vádlottak 2015. július 12. napjáig voltak előzetes letartóztatásban.

- A bünszervezetben elkövetésre való utalást valamennyi vádlott esetében mellőzte.

- A szabadságvesztés büntetés és a közügyektől eltiltás tartamát [REDACTED] I. r. vádlott esetében 7 (hét) évre, [REDACTED] I. r. vádlott esetében 6 (hat) évre, [REDACTED] III. r. vádlott esetében 6 (hat) évre, [REDACTED] IV. r. vádlott esetében 5 (öt) évre, [REDACTED] V. r. vádlott esetében 4 (négy) év 6 (hat) hónapra,

[REDACTED] VI. r. vádlott esetében 4 (négy) év 6 (hat) hónapra, [REDACTED]

VII. r. vádlott esetében 4 (négy) évre, VIII. r. vádlott esetében 5 (öt) évre enyhítette.

- A szabadságvesztés büntetés végrehajtási fokozata valamennyi vádlott esetében börtön fokozatban állapította meg.

- Meghatározta, hogy valamennyi vádlott a szabadságvesztés büntetésből legkorábban a büntetés kétharmad részének a kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra.

- A I. r. vádlottól lefoglalt és a NAV Áru és Bűnjelkezelési Főosztályon számon nyilvántartott 1 db karórát és 1 db karórát visszatartani rendelte az I. r. vádlottal szemben elrendelt vagyonekobbás biztosítására.

- A lefoglalt és a NAV Áru és Bűnjelkezelési Főosztályon számon nyilvántartott 1 db IBC tartályban lévő 800 liter ásványolajat elkobozni rendelte.

- Egyebekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.

- Az ítélet tábla a kiszabott szabadságvesztés büntetésbe I. r., II. r. és III. r. vádlottak által 2014. november 17. napjától november 19. napjáig őrizetben, ezt követően 2015. július 14. napjáig előzetes letartóztatásban, ezt követően 2015. július 15. napjától 2015. augusztus 11. napjáig házi őrizetben, IV. r. vádlott által 2014. november 17. napjától november 19. napjáig őrizetben, ezt követően 2015. július 14. napjáig előzetes letartóztatásban, ezt követően 2015. július 15. napjától 2015. augusztus 19. napjáig házi őrizetben, V. r. és VI. r. vádlottak által 2014. november 17. napjától november 19. napjáig őrizetben, ezt követően 2015. július 12. napjáig előzetes letartóztatásban töltött időt rendelte beszámítani.

- Kötelezte a másodfokú eljárásban összesen 57.600 (ötvenhétezer-hatszáz) forint, felmerült bünygyi költségből II. r. vádlottat 28.800 (huszonnyolcezer-nyolcszáz) Ft., VII. r. vádlottat 28.800 (huszonnyolcezer-nyolcszáz) forint megfizetésére külön felhívásra az államnak.

- Megállapította, hogy I. r. vádlott személyazonosító igazolványának száma:

A Debreceni Ítélet tábla 2021. június 01-én kelt, Bf.II.533/2020/84. számú jogerős II. fokú ítéletével szemben védőjeként felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő a Kúriához.

A Kúria 2022. szeptember 07-én kelt, Bfv.II.976/2021/20. számú végzésével a felülvizsgálati kérelmet elutasította, az I. és II. fokú ítéleteket hatályukban fenntartotta.

b) A jogorvoslati lehetőségek kimerítése

A Debreceni Törvényszék 2020. szeptember 23-án kelt, 24.Bf.137/2020/38. számú I. fokú ítéletével szemben s védője is fellebbezéssel élt. A

fellebbezést a Debreceni Ítéltábla 2021. június 01-én kelt, Bf.II.533/2020/84. számú II. fokú jogerős ítéletével bírálta el. A Debreceni Ítéltábla 2021. június 01-én kelt, Bf.II.533/2020/84. számú II. fokú jogerős ítéletével szemben [REDACTED] védőjeként felülvizsgálati kérelmet terjesztettem elő a Kúriához. A Kúria felülvizsgálati kérelmemet 2022. szeptember 07-én kelt, Bfv.II.976/2021/20. számú végzésével elutasította.

c) Az alkotmányjogi panasz benyújtásának határideje

A Kúria 2022. szeptember 07-én kelt, Bfv.II.976/2021/20. számú végzését 2022. szeptember 14. napján vettem át, erre tekintettel az alkotmányjogi panasz előterjesztésének határideje erre tekintettel 2022. november 13.

d) Az indítványozó érintettségének bemutatása

Jelen ügyben a Kúria 2022. szeptember 07-én kelt, Bfv.II.976/2021/20. számú végzésével hatályában fenntartott, a Debreceni Ítéltábla 2021. június 01-én kelt, Bf.II.533/2020/84. számú II. fokú ítéletével megváltoztatott, a Debreceni Törvényszék 2020. szeptember 23-án kelt, 24.Bf.137/2020/38. számú I. fokú ítéletével 7 év szabadságvesztésre és 7 év közügyektől eltiltásra ítélte [REDACTED] mint I. r. vádlottat a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (továbbiakban: Btk.) 396. § (1) bekezdés a) pont, (2) bekezdés b) pont, (5) bekezdés b) pont, (6) bekezdés szerinti költségvetési csalás büntett bűncselekmény elkövetése miatt.

A Büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (továbbiakban: Be.) 38. § (1) bekezdése értelmében a terhelt az, akivel szemben büntetőeljárást folytatnak. A (2) bekezdése szerint pedig a terhelt a nyomozás során gyanúsított, a vádemelés után vádlott, a büntetés, a megrovás, a próbára bocsátás, a jóvátételi munka vagy a javítóintézeti nevelés jogerős ügydöntő határozattal történő kiszabása, illetve alkalmazása után elítélt.

Tekintettel arra, hogy a fent említett bírósági határozatok [REDACTED], mint I. rendű terheltet érintik, ezért az ügyben jelen alkotmányjogi panasz szempontjából az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (továbbiakban: ABtv.) 1. § a) pontja szerinti egyedi ügyben érintett természetes személynek minősül.

e) Annak bemutatása, hogy az állított alapjogsérelem a bírói döntést érdemben befolyásolta vagy a felmerült kérdés alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés

A Kúria 2022. szeptember 07-én kelt, Bfv.II.976/2021/20. számú végzésével hatályában fenntartott, a Debreceni Ítéltábla 2021. június 01-én kelt, Bf.II.533/2020/84. számú II. fokú ítéletével megváltoztatott, a Debreceni Törvényszék 2020. szeptember 23-án kelt, 24.Bf.137/2020/38. számú I. fokú ítélete, Magyarország Alaptörvénye XXVIII. cikk (1),

(3), (7) bekezdéseibe ütköznek, mert sértik a pártatlan és tisztességes bírósági eljáráshoz, a védelemhez és az érdemi, hatékony jogorvoslathoz való alapjogok lényegi tartalmát, amely alapjogsértések az ügyben hozott bírói végzésekben tetten öltö, a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességnek minősül, ugyanis az ügyben eljáró bíróságok Magyarország Alaptörvénye 28. cikkében rögzítettekkel ellentétben jártak el, holott az kimondja, hogy a bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. A jogszabályok céljának megállapítása során elsősorban a jogszabály preambuláját, illetve a jogszabály megalkotására vagy módosítására irányuló javaslat indokolását kell figyelembe venni. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.

A jelen alkotmányjogi panasszal sérelmezett bírói döntések Magyarország Alaptörvénye XXVIII. cikk (1), (3), (7) bekezdéseibe – és ennek folytán közvetetten a 28. cikkébe is – ütköznek, mert sértik a fentiekben részletezettek szerint a pártatlan és tisztességes bírói eljáráshoz, a védelemhez fűződő, valamint az érdemi és hatékony jogorvoslathoz való alapjogok lényegi tartalmát, melyeket alapjogok érvényesülését a sérelmezett bírói döntések nem biztosítottak számomra, továbbá az eljárásuk során a 28. cikk szerinti kellő, érdemi és hatékony bírói jogvédelmet.

2. Az alkotmányjogi panasz benyújtásának érdemi indokolása

a) Az Alaptörvény megsértett rendelkezéseinek pontos megjelölése

Magyarország Alaptörvénye XXVIII. cikk (1) bekezdése alapján: *„Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”*

Magyarország Alaptörvénye XXVIII. cikk (3) bekezdése szerint: *„A büntetőeljárás alá vont személynek az eljárás minden szakaszában joga van a védelemhez. A védő nem vonható felelősségre a védelem ellátása során kifejtett véleménye miatt.”*

Magyarország Alaptörvénye XXVIII. cikk (7) bekezdése alapján: *„Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.”*

Magyarország Alaptörvénye 28. cikke értelmében: *„A bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. A jogszabályok céljának megállapítása során elsősorban a jogszabály preambuláját, illetve a jogszabály megalkotására vagy módosítására irányuló javaslat indokolását kell figyelembe venni. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt*

kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak."

b) A megsemmisíteni kért bírói döntés alaptörvény-ellenességének indokolása

A nyomozás során [REDACTED] 2014. április 8-án meghatalmazást adott [REDACTED] ügyvédnek, hogy képviselje a [REDACTED] a vámhatósági eljárásban, a lefoglalást érintően. A meghatalmazáson a [REDACTED] bü. szám szerepel. A [REDACTED] később áthúzásra került, és „[REDACTED]”-t megjelölve. Az ügyvédi meghatalmazás Budapesten, 2014. április 9. napján átvételre került.

A Nemzeti Adó- és Vámhivatal Észak-alföldi Bűnügyi Igazgatóságának 63015/1368/2014. bü. számú nyomozása iratanyaga és a Debreceni Törvényszék határozatával, a Nemzeti Adó- és Vámhivatal mellyel a Bü: 617/2015. számú ügyet egyesítette az előtte folyamatban lévő 63015/1368-619/2014. bü. számú üggyhöz. A határozat indokolásából megállapítható, hogy a Nemzeti Adó- és Vámhivatal Észak-alföldi Regionális Bűnügyi Igazgatóságának Bü. 617/2015. számú ügye a Nemzeti Adó- és Vámhivatal Közép-magyarországi Regionális Bűnügyi Igazgatóságán eredetileg 60300-4313/2013. bü. számon volt folyamatban.

[REDACTED] I. r. vádlott [REDACTED] ügyvédnek 2014. november 17. napján adott meghatalmazást a Nemzeti Adó- és Vámhivatal Észak-alföldi Regionális Bűnügyi Igazgatóságán 63015-1368/2014. bü. szám alatt folyamatban lévő ügyben.

A Be. 43. § (1) bekezdés f) pontja kimondja, hogy

„Nem lehet védő

f) aki az ügyben tanúként részt vett, vagy részt vevő - a terhelttől különböző - személy segítőként vesz vagy vett részt,”

A régi Be. 45. § (2) bekezdése értelmében:

„A tanú érdekében eljáró ügyvéd ezzel egyidejűleg nem lehet védő.”

Ennek következtében [REDACTED] védő nem járhatott volna el [REDACTED] [REDACTED] rendű vádlott védelmében sem a nyomozás, sem az I. és II. fokú bírósági eljárás során, figyelemmel a nyomozáskor hatályban volt régi Be. 45. § (2) bekezdésében foglaltakra, továbbá az I. és II. fokú bírósági eljárások során és jelenleg is hatályos Be. 43. § (1) bekezdés f) pontjában meghatározottak szerint.

Magyarország Alaptörvénye XXVIII. cikk (1), (3) bekezdései szerint:

„(1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”

„(3) A büntetőeljárás alá vont személynek az eljárás minden szakaszában joga van a védelemhez. A védő nem vonható felelősségre a védelem ellátása során kifejtett véleménye miatt.”

A régi Be. 5. § (1), (3), (4) bekezdései alapján:

„A terheltet megilleti a védelem joga.”

„A terhelt személyesen védekezhet, és a védelmét az eljárás bármely szakaszában védő is elláthatja. A bíróság, az ügyész és a nyomozó hatóság biztosítja, hogy az, akivel szemben a büntetőeljárást folytatják, az e törvényben meghatározott módon védekezhessen.”

„A védő eljárása az e törvényben meghatározott esetekben kötelező.”

A Be. 3. § (1)-(2) bekezdései értelmében:

„A terheltnek a büntetőeljárás minden szakaszában joga van a hatékony védelemhez.”

„A terheltnek joga van ahhoz, hogy személyesen védekezzen, és ahhoz is, hogy a védelem ellátására védő közreműködését vegye igénybe.”

Magyarország Alaptörvénye 28. cikke értelmében:

„A bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. A jogszabályok céljának megállapítása során elsősorban a jogszabály preambuluma, illetve a jogszabály megalkotására vagy módosítására irányuló javaslat indokolását kell figyelembe venni. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.”

A Magyarország Alaptörvénye XXVIII. cikk (1) bekezdése a pártatlan és tisztességes bírósági eljáráshoz fűződő alapjogot oltalmazza. Az Alaptörvény 28. cikke a formális jogszerűsége túlmutató, olyan alkotmányjogi szempontból értékelhető tartalmi követelményeket támaszt a bírói döntések indokolásával szemben, amelyek értelmében a bíróságnak a döntése szempontjait, indokait kellő részletességgel kell bemutatnia.

A bírói jogértelmezés állított „hibájának” alkotmányossági felülvizsgálata során ebben a körben utalok az Alkotmánybíróság 20/2017. (VII. 18.) AB határozatban foglaltakra. Eszerint „az a bírói ítélet, amely alapos ok nélkül hagyja figyelmen kívül a hatályos jogot, önkényes, fogalmilag nem lehet tisztességes, és nem fér össze a jogállamiság alapelvével.”

Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerint a tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossággal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon. Az indokolt bírói döntéshez való jog állított sérelmének

megítéléséhez szükségképpen vizsgálnia kell a jogvita természetét, az alkalmazandó eljárási törvény rendelkezéseit, a felek által az adott ügyben előterjesztett kérelmeket és észrevételeket, valamint az ügyben választ igénylő lényeges kérdéseket. Ez azért van így, mert az Alaptörvényből a jogorvoslati jog nyújtotta jogvédelem hatékonyságának az igénye is következik, vagyis, hogy képes legyen a döntés által okozott sérelem orvoslására. Minden jogorvoslat lényegi, immanens eleme továbbá a jogorvoslás lehetősége, vagyis a jogorvoslat fogalmilag és szubsztanciálisan tartalmazza a jogsérelem orvosolhatóságát. Eszerint a tisztességes eljárás (fair trial) követelménye az eljárási jogi garanciák érvényesülését is felöleli, és egy olyan minőséget jelent, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembe vételével lehet csupán megítélni. Ebből következően egyes részletszabályok hiánya miatt éppúgy, mint valamennyi részletszabály megalkotásának dacára lehet egy eljárás méltánytalan, igazságtalan vagy nem tisztességes. A tisztességes eljáráshoz való jog magában foglalja az alkotmányszövegben kifejezetten nem nevesített bírósághoz való jog valamennyi feltételét is. A tisztességes eljáráshoz fűződő jog körébe tartozik a hatékony bírói jogvédelem követelménye, amely szerint a jogi szabályozással szemben alkotmányos igény, hogy a perbe vitt jogokról a bíróság érdemben dönthessen. Önmagában a bírói út igénybevételének formális biztosítása ugyanis nem elegendő az eljárási garanciák teljesedéséhez, hiszen az alkotmányos szabályban előírt garanciák éppen azt a célt szolgálják, hogy azok megtartásával a bíróság a véglegesség igényével hozhasson érdemi döntést. A tisztességes eljárás követelménye tehát magában foglalja a hatékony bírói jogvédelem igényét is.

Az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlata szerint egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása mellett lehet az eljárás méltánytalan vagy igazságtalan, avagy nem tisztességes [6/1998. (III. 11.) AB határozat, ABH 1998, 91, 95.]. Az Alkotmánybíróság döntéseiben esetről esetre határozta meg a tisztességes eljárás által megkövetelt konkrét ismérveket. Kiemelte, hogy a tisztességes eljáráshoz való joggal szemben nem létezik mérlegelhető más alapvető jog vagy alkotmányos cél, mert már maga is mérlegelés eredménye [14/2002. (III. 20.) AB határozat, ABH 2002, 101, 108.; 15/2002. (III. 29.) AB határozat, ABH 2002, 116, 118-120.; 35/2002. (VII. 19.) AB határozat, ABH 2002, 199, 211.; 14/2004. (V. 7.) AB határozat, ABH 2004, 241, 256.].

Az Alkotmánybíróság több határozatában hangsúlyozta, hogy a közvetlen alkotmányi garanciák gazdaságossági és célszerűségi okokból az eljárás egyszerűsítése vagy az időszerűség követelményének érvényesülése címén sem mellőzhetők [11/1992. (III. 5.) AB határozat, ABH 1992, 77, 84-85.; 49/1998. (XI. 27.) AB határozat, ABH 1998, 372, 376-377.; 5/1999. (III. 31.) AB határozat, ABH 1999, 75, 88-89.; 422/B/1999. AB határozat, ABH 2004, 1316, 1320, 1322.]. A védelemhez való jogra vonatkozó alkotmánybírósági határozatok hangsúlyozták, hogy az Alkotmány rendelkezéseinek csak a működésében eredményes védelemhez való jog felel meg, mely csak az elkerülhetetlenül szükséges és arányos mértékben, a lényeges tartalmat illetően pedig egyáltalán nem korlátozható

[8/1990. (IV. 23.) AB határozat, ABH 1990, 42, 44.; 6/1998. (III. 11.) AB határozat, ABH 1998, 91, 93-94.]

Tehát tényként rögzíthető, hogy a nyomozás teljes ideje alatt, illetve az elsőfokú bírósági eljárásban 2018. június 30. napjáig hatályban volt régi Be. 45. § (2) bekezdése szerint a tanú érdekében eljáró ügyvéd ezzel egyidejűleg nem lehet védő. A 2018. július 01. napjától hatályos Be. 43. § (1) bekezdés f) pontja alapján pedig az ügynevezett tanú segítő ügyvéd sem lehet védő.

██████████ a 2014. április 8-án ██████████ ügyvédnek adott meghatalmazást nem vonta vissza, így az jelenleg is érvényes, hatályos. ██████████ a Debreceni Törvényszék a 2020. augusztus 25. napján megtartott tárgyaláson tanúként hallgatta ki az ügyben.

A régi Be. 45. § (2) bekezdése alapján tehát kizárt volt az a nyomozás során és az I. fokú bírósági eljárásban, hogy ██████████ ügyvéd ██████████ I. rendű vádlott védője lehessen. Az új Be. 43. § (1) bekezdés f) pontja szintén kizárta azt, hogy ██████████ ügyvéd az I. rendű vádlott védelmében eljárhasson.

Jogi álláspontom szerint tévesen és megalapozatlanul hivatkoznak az ügyben eljáró bíróságok határozataikban arra, hogy a tanú segítőjeként eljáró ügyvéd jogosítványainak természete nem olyan, ami összeegyeztethetetlen a védői feladatokkal, feltéve, hogy a segítői jogviszony már megszűnt, mert amint fent is említettem, jelen esetben a ██████████ a 2014. április 8-án ██████████ ügyvédnek adott meghatalmazást nem vonta vissza, így az jelenleg is érvényes, hatályos.

Az Alaptörvény XXVIII. cikk (3) bekezdésében nevesített védelemhez való jog a tisztességes eljáráshoz való jog egyik eleme, annak gyakorlati és hatékony érvényesülését az Emberi Jogok Európai Bírósága következetesen megköveteli (pl. Artico kontra Olaszország, 6694/74., 1980. május 13-án született ítélet, Daud kontra Portugália, 11/1997/795/997. sz., 1998. április 21-én kelt számú ítélet). Ehhez hasonlóan az Alkotmánybíróság is úgy foglalt állást, hogy a büntetőeljárással szemben követelmény, hogy a terhelt védelemhez való joga hatékonyan érvényesüljön [8/2013. (III. 1.) AB határozat]. A Be. 3. § (1)-(2) bekezdéseiben így az Alaptörvényből és a nemzetközi egyezményekből fakadó kötelezettség megjelenítéseként a védelem megfelelő minőségét, azaz hatékonyságát is szerepelteti.

Magyarország Kormánya T/13972. számú törvényjavaslata szerint, amely a Be. indokolásának tekintendő, a 43. §-hoz fűzött indokolás kimondja:

A védő kizárásának szabályait a Javaslát a hatályos rendelkezésekhez képest pontosítja. A Javaslát alapján így kizárást kell eredményezzen, ha a védőt érintő bármely kizárások akár a jelenben áll fenn, vagy akár a múltban állt fenn. A kizáró okot jelentő megbízás – így például a tanú érdekében történő eljárás – a megszűnésével nyilvánvalóan nem szűnik meg az az érdekellentét, amely a védőként történő fellépést kizárja. A tanú

érdekében eljáró ügyvéd esetében a Javaslát kivételt tesz abban az esetben, ha a tanú utóbb terhelte pozícióba kerül, hiszen ilyen esetben érdekellentétéről nem beszélhetünk.

Tehát a Be. 43. § (1) bekezdés f) pontja szerinti esetben már nem tartható a BH2016. 198. számon közzétett bírósági határozatban foglalt álláspont, tekintettel arra, hogy a tanú segítőjekénti eljárásra szóló megbízás megszűnése önmagában már nem elegendő az összeférhetlenség kiküszöböléséhez. Erre tekintettel pedig téves a II. fokú bíróság azon ítéleti hivatkozása, miszerint:

„[redacted] nyomozás során tett írásbeli nyilatkozata (nyomozási iratok V. követett 439. oldal) és a tárgyaláson tanúként tett vallomása szerint (24.B.137/2020/24. tárgyalási jkv. 6.+ 8. o.) a [redacted] megszüntetésre került. Ennek megfelelően [redacted] az elsőfokú bírósági eljárás során már nem volt az ezt megelőzően megszűnt [redacted] képviselője, így a 1998. évi XIX. törvényben írt védői eljárását kizáró ok nem állapítható meg.”

A régi Be. 45. § (2) bekezdése és a Be. 43. § (1) bekezdése f) pontja törvény szövege alapján levonható az a következtetés, hogy [redacted] I. rendű vádlott védelme sem a nyomozás, sem az I. fokú bírósági eljárásban nem volt törvényes, ilyen esetben pedig úgy kell tekinteni, hogy a védelem kötelező volta miatt nincs védő jelen a tárgyaláson a vádlott védelmében, mely a Be. 608. § (1) bekezdés d) pontjában írt feltétlen eljárási szabálysértés. A védő kizárását ugyanis nem az egyes eljárási pozíciókat betöltő konkrét személyek közötti érdekellentét alapozza meg, hanem maguk az eljárási pozíciók (tanú segítője és védő) érdekellentéte, ami nem szűnik meg a kizáró okot jelentő megbízás, azaz a tanú érdekében történő eljárás megszűnésével.

A II. fokú bíróság a jogi személlyel szemben alkalmazható büntetőjogi intézkedésekről szóló 2001. évi CIV. törvény 9. § (1) és (4) bekezdéseiben foglaltakra utalása során továbbá figyelmen kívül hagyta az (5) bekezdésben foglaltakat, amely rögzíti, hogy: *„A jogi személy érdekében eljáró ügyvédre - a (6) bekezdésben meghatározott eltérésekkel - a védőre vonatkozó szabályok értelemszerűen irányadók.”*

Mindezek alapján megállapítható, hogy a Debreceni ítélőtábla II. fokú ítélete jogszabálysértő módon állapította meg azt, miszerint, az, hogy: [redacted] ügyvéd látta el a nyomozás és az elsőfokú bírói eljárás során [redacted] I. rendű vádlott védelmét, nem sértette e terheltnek a tisztességes eljáráshoz és a védelemhez való jogát. A vádlott törvényes védelme az eljárás során végig biztosított volt, törvényes védője jelenléte mellett tartotta meg a bíróság a tárgyalást. Ennek megfelelően nem történt olyan, a Be. 608. § (1) bekezdésének d) pontjában írt abszolút eljárási szabálysértés, amely miatt az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül kellett volna helyezni vagy az eljárási hiba kiküszöbölése céljából az elsőfokú bírósági eljárást meg kellett volna ismételni.

Ezért álláspontom szerint a II. fokú ítéletnek az I. fokú ítéletre is kiterjedő hatályon kívül helyezése lett volna indokolt a Kúria által, [REDACTED] I. rendű vádlott vonatkozásában, mivel védőjeként úgy a nyomozás, mint az I. fokú bírósági eljárásban kizáró ok hatálya alá eső [REDACTED] védő járt el.

A Be. 4. § (2) bekezdése értelmében:

„4. § (2) A bíróság - ha e törvény eltérően nem rendelkezik - indítványra jár el.”

A Be. 5. § alapján:

„5. § A büntetőeljárásban a vád, a védelem és az ítélezés elkülönül.”

A Be. 7. § (1) és (4) bekezdései úgy rendelkeznek, hogy:

„7. § (1) A vád bizonyítására a vádló köteles.

(4) A kétséget kizáróan nem bizonyított tény nem értékelhető a terhelt terhére.”

A Be. 164. § (1)-(2) bekezdései értelmében:

„164. § (1) A vád bizonyításához szükséges tények feltárása, az alátámasztásukra szolgáló bizonyítási eszközök rendelkezésre bocsátása, illetve beszerzésének indítványozása a vádlót terheli.

(2) A bíróság a tényállás tisztázása során bizonyítékot indítvány alapján szerez be.”

Az elsőfokú bírósági eljárás megkezdésekor hatályban volt, a Büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: régi Be.) releváns rendelkezései szerint:

„1. § A büntetőeljárásban a vád, a védelem és az ítélezés egymástól elkülönül.”

„4. § (1) A vád bizonyítása a vádlót terheli.

(2) A kétséget kizáróan nem bizonyított tény nem értékelhető a terhelt terhére.”

„75. § (1) A bizonyítás azokra a tényekre terjed ki, amelyek a büntető és a büntetőeljárási jogszabályok alkalmazásában jelentősek. A bizonyítás során a tényállás alapos és hiánytalan, a valóságnak megfelelő tisztázására kell törekedni, azonban, ha az ügyész nem indítványozza, a bíróság nem köteles a vádat alátámasztó bizonyítási eszközök beszerzésére, és megvizsgálására”.

A bizonyítás tárgyát a régi Be. 75. § (1) bekezdésében a jogalkotó a jogszabály hatálybalépésekor az 1973. évi Be. rendelkezéseihez hasonlóan definiálta.

A rendelkezés értelmében „a bizonyítás azokra a tényekre terjed ki, amelyek a büntető és a büntetőeljárási jogszabályok alkalmazásában jelentősek. A bizonyítás során a tényállás alapos és hiánytalan, a valóságnak megfelelő tisztázására kell törekedni.”

A régi Be. módosításáról szóló 2006. évi LI. törvény (a továbbiakban: 2006. évi LI. törvény) 37. §-ával, 2006. július 1-jei hatállyal a törvényalkotó ezt a szabályozást kiegészítette. Az új szabály értelmében: „A bizonyítás azokra a tényekre terjed ki, amelyek a büntető és a büntetőeljárási jogszabályok alkalmazásában jelentősek. A bizonyítás során a tényállás alapos és hiánytalan, a valóságnak megfelelő tisztázására

kell törekedni, azonban, ha az ügyész nem indítványozza, a bíróság nem köteles a vádat alátámasztó bizonyítási eszközök beszerzésére, és megvizsgálására.” A 2006. évi LI. törvény normaszöveg-javaslatához fűzött indokolás a 37. §-hoz kapcsolódóan kiemelte, hogy „a független és pártatlan bíróság eljárási helyzetétől idegen követelmény lenne a vádat alátámasztó bizonyítékok hivatalból történő beszerzésének és megvizsgálásának kötelezettsége, az ügyészség feladatának viszont szerves része e bizonyítékok felkutatása, beszerzése és vizsgálata, a törvény egyértelművé teszi, hogy a vádat alátámasztó bizonyítékok beszerzésére és megvizsgálására vádlói indítvány hiányában a bíróság nem köteles. Az eljárási feladatok megoszlásának követelményéből (Be. 1. §) fakad, hogy a vádat a vádlónak kell bizonyítania.”

A 2006. évi LI. törvény javaslatának indokolásában a jogalkotó rögzítette továbbá azt is, hogy a tisztességes eljárás követelményének alapfeltétele a vádlói és az igazságszolgáltatási funkció szétválasztása. Az ügyészség és a bíróság feladatainak elkülönítése, az egyes tevékenységi körökre vonatkozó részletes szabályok, az eljárás alanyai számára előírt kötelezettségek és a részükre biztosított jogosultságok konstrukciója eljárási garanciákat jelent a védelem számára is. Így, amennyiben az ügyész nem indítványozza, a bíróság nem köteles a vádat alátámasztó bizonyítási eszközök beszerzésére és megvizsgálására.

A régi Be. 4. § (1) bekezdése a fentiekkel összhangban rögzíti, hogy a vád bizonyítása a vádlót terheli. Ez a rendelkezés szintén a 2006. évi LI. törvény alapján lépett hatályba 2006. július 1-jén. A módosító jogszabály normaszöveg-javaslatához fűzött jogalkotói indokolás rámutatott, hogy „a bíróságnak az Alkotmányban és a [régij] Be.-ben megfogalmazott feladata az igazságszolgáltatás, míg az ügyészség – ugyancsak az alaptörvény és a [régij] Be. rendelkezései szerint – egyéb kötelezettségei mellett a vád képviselőjére és bizonyítására köteles”.

A tisztességes eljárás követelményének alapfeltétele a vádlói és az igazságszolgáltatási funkció szétválasztása. Az ügyészség és a bíróság feladatainak elkülönítése, az egyes tevékenységi körökre vonatkozó részletes szabályok, az eljárás alanyai számára előírt kötelezettségek és a részükre biztosított jogosultságok konstrukciója eljárási garanciákat jelent a védelem számára is. Így, amennyiben az ügyész nem indítványozza, a bíróság nem köteles a vádat alátámasztó bizonyítási eszközök beszerzésére és megvizsgálására

A Be. normaszöveg-javaslatához fűzött jogalkotói indokolás általános része a bizonyítás vonatkozásában hangsúlyozza, hogy „a kodifikáció irányelveire figyelemmel a törvény egy korszerű, vegyes rendszerű eljárás kialakítását célozza, amelyben az inkvizitórius és az akkuzatórius jegyek a legelőnyösebb formában keverednek, és amelyben a kontradiktórius elemek hangsúlyosabb szerepet kapnak. Ennek jegyében a törvény rendezi a hatályos törvény bizonyítási rendszerének anomáliáit, következetesebbé téve a bíróság bizonyítási szerepét. A törvény szerint a büntetőeljárásnak több eljárási szereplő tevékenységén keresztül biztosított célja

az igazság kiderítése, a döntéseket valósághű tényállásra kell alapozni. A törvény strukturális jelentőségű újítása a bíróság tényállás-tisztázási kötelezettségének újragondolása. A bíróság a tényállás tisztázása során bizonyítási eszközt indítvány alapján szerezhet be, ennek hiányában nem köteles bizonyítási eszközök beszerzésére, és megvizsgálására.”

A Be. 163–164. §-aihoz kapcsolódó részletes jogalkotói indokolás szintén kiemeli, hogy „a törvény strukturális jelentőségű újítása a bíróság tényállás tisztázási kötelezettségének újragondolása. A törvény a bizonyítás alapelveinek megfelelően azt irányozza elő, hogy a büntetőeljárás során eljáró és döntést hozó szervek a döntésüket csak valósághű tényállásra alapozhatják. Főszabály szerint a bíróság a vád tisztázása során bizonyítási eszközöket hivatalból csak pártatlanságának fenntartása mellett, az eljárási alapelvekre figyelemmel, indítványok alapján szerezhet be és vizsgálhat meg. A vádlói funkció elkülönítése következtében a bíróságnak lehetősége van arra, hogy hivatalból, teljes körben tisztázza a tényállást, azonban a vád bizonyítására nem kötelezhető, és ezért a vádló bizonyítási kötelezettségének elmulasztása a bíróságra nem telepíthető az ítélező funkciótól idegen következményeket. Éppen ezért a törvény megfogalmazásában a bíróság feladata a tényállás tisztázása a vád garanciális keretei között.”

Különösen fontos az eljárási feladatok megoszlása, azaz funkciómegosztás elve (Be. 5. §). Ebből fakadó kíváncsi, hogy a büntetőeljárásban a vád, a védelem és az ítélezés elkülönüljön. Az alapelv a büntetőeljárási feladatok hatóságok közötti elosztásának következetes rendjét alakítja ki, voltaképpen munkamegosztást deklarál. Garantálja, hogy a vádlói, a védői és az ítélezéshez kapcsolódó feladatok meghatározott eljárási szereplőkhöz rendelve érvényesüljenek, ne keveredjenek. Így a funkciómegosztás alapelve értelmében az ítélező bíróság sem a vádló, sem a védő szerepébe nem léphet. A funkciómegosztás elvének érvényesítése az egyik legfontosabb biztosítéka annak, hogy a bíróság hivatalbóli bizonyítással összefüggő tevékenysége alkotmányos és törvényes keretek között maradjon. Meghatározóak a bizonyítás alapvetései (Be. 7. §), amelyek egyike, hogy a vád bizonyítására a vádló köteles [7. § (1) bekezdés]. A bizonyítási teher szabálya a vádlónak a vádért viselt felelősségét és a funkciómegosztást hangsúlyozza. A bizonyítást érintően támasztott további alapvető követelmény az in dubio pro reo elvének érvényesülése, vagyis, hogy a kétséget kizáróan nem bizonyított tény nem értékelhető a terhelt terhére [7. § (4) bekezdés].

Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése mindenkinek alapvető jogot biztosít ahhoz, hogy az ellene emelt vádról, vagy valamely perben a jogairól és kötelezettségeiről törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, észszerű határidőn belül döntsön. A törvény által felállított bíróság függetlensége és pártatlansága olyan általános jogelv, amely az emberi jogok védelme

érdekében megkötött valamennyi jelentősebb univerzális és regionális nemzetközi egyezménynek sajátja {részletesen lásd: 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [25]}.

A pártatlanság követelményének tartalmát az Alkotmánybíróság elsőként a 67/1995. (XII. 7.) AB határozat bontotta ki. A döntés értelmében „a pártatlan bírósághoz való alkotmányos alapjog az eljárás alá vont személy iránti előítéletmentesség és elfogulatlanság követelményét támasztja a bírósággal szemben. Ez egyrészt magával a bíróval, a bíró magatartásával, hozzáállásával szembeni elvárás, másrészt az eljárás szabályozásával kapcsolatos objektív követelmény: el kell kerülni minden olyan helyzetet, amely jogos kétséget kelt a bíró pártatlansága 2020. 22. szám 2029 tekintetében.” (ABH 1995, 346, 348) A 166/2011. (XII. 20.) AB határozatban az Alkotmánybíróság a 67/1995. (XII. 7.) AB határozat iménti megállapításait hívta fel. Egyúttal kifejtette, hogy „ugyanebben a határozatában az Alkotmánybíróság hivatkozott a Bíróság (értsd: Emberi Jogok Európai Bírósága) által alkalmazott ún. kettős tesztre, miszerint a szubjektív teszt keretében az eljáró bíró személyes magatartását, vagyis azt vizsgálja, hogy volt-e az eljárás során olyan megnyilvánulása, amelyből a pártatlanságának hiányára lehet következtetni. Az objektív megközelítés pedig annak vizsgálata, hogy volt-e objektíve igazolható oka a pártatlanság hiánya feltételezésének (ABH 1995, 346–348), vagyis az adott szabályozás biztosítja-e a pártatlanság követelményét, ideértve azt is, hogy az eljárás a közösség, elsősorban a jogkeresők oldaláról nézve objektíve nem támaszthat kételyeket a pártatlanságot illetően [20/2005. (V. 26.) AB határozat, ABH 2005, 202, 225–226; 32/2002. (VI. 4.) AB határozat, ABH 2002, 153, 161; 17/2001. (VI. 1.) AB határozat, ABH 2001, 222, 227–228].” (ABH 2011, 545, 558–559)

A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (továbbiakban Btk.) 396. § (1) bekezdés a) pont, (2) bekezdés b) pont, (5) bekezdés b) pont, (6) bekezdés elsőfokú ítélet meghozatalakor hatályban volt rendelkezései szerint:

„396. § (1) Aki

a) költségvetésbe történő befizetési kötelezettség vagy költségvetésből származó pénzeszközök vonatkozásában mást tévedésbe ejt, tévedésben tart, valótlan tartalmú nyilatkozatot tesz, vagy a valós tényt elhallgatja,

(2) A büntetés büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztés, ha

b) az (1) bekezdésben meghatározott költségvetési csalást bünszövetségben vagy üzletszerűen követik el.

(5) A büntetés öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ha

a) a költségvetési csalás különösen jelentős vagyoni hátrányt okoz, vagy

b) a különösen nagy vagyoni hátrányt okozó költségvetési csalást bünszövetségben vagy üzletszerűen követik el.

(6) Az (1)-(5) bekezdés szerint büntetendő, aki a jövedéki adóról szóló törvényben, valamint a felhatalmazásán alapuló jogszabályban megállapított feltétel hiányában vagy hatósági engedély nélkül jövedéki terméket előállít, megszerez, tart, forgalomba hoz, vagy azzal kereskedik, és ezzel a költségvetésnek vagyoni hátrányt okoz.”

Jelen esetben tényként állapítható meg, hogy annak bizonyítása, miszerint az egyes vádlottak milyen összegű vagyoni hátrányt okoztak a költségvetésnek, az ügyésznek állt fenn bizonyítási kötelezettsége. Az ügyész erre vonatkozóan nem tett indítványt igazságügyi adó- és könyvszakértő kirendelésére. Ennek ellenére az elsőfokú bíróság 24.B.392/2017/20. számú ügyiratával Fábián Istvánné igazságügyi adó- és könyvszakértő kirendeléséről határozott a fentiek megválaszolására, ezáltal pedig a régi Be. 1. §, 4. § (1)-(2) bekezdései és 75. § (1) bekezdésének a bizonyítás törvényességére vonatkozó rendelkezéseit sértette, amelyet a jelenleg hatályos Be. 5. §, 7. § (1) és (4) bekezdései és 164. § (1)-(2) bekezdése is oltalmaz.

A vádlottak esetében a büntetési tétel kiszabására Fábián Istvánné szakvéleményében foglaltak alapján került sor meghatározó jelleggel, ezért a büntetés mértékének ítéleti meghatározására a bűncselekmény törvénysértő minősítése folytán került sor, különös figyelemmel a fenti eljárásjogi jogsértésre is.

Az elsőfokú ítélet [166]-[174] pontjai részletesen tartalmazzák a Fábián Istvánné szakvéleményében foglaltakat, mint az egyes vádlottaknak a költségvetésnek okozott vagyoni hátrányból történő részesedését.

Ebben a körben az elsőfokú bíróság még azt is figyelmen kívül hagyta, hogy a jövedéki termék vonatkozásában elkövetett költségvetési csalás esetén a költségvetésnek okozott vagyoni hátrány jövedéki adó tekintetében keletkezik, amely egy speciális adóforma, így a költségvetést ért vagyoni hátrány összegének, vagyis az elvont jövedéki adónak a meghatározása igazságügyi jövedéki szakértő kompetencia körébe tartozó szakkérdés, nem pedig igazságügyi adó- és könyvszakértő kompetencia körébe esik.

Továbbá a cselekmény idején is hatályos a jövedéki adóról és a jövedéki termékek forgalmazásának különös szabályairól szóló 2003. évi CXXVII. törvény (a továbbiakban: Jöt.) releváns rendelkezései szerint:

„2. § E törvény rendelkezéseit Magyarországon területén (a továbbiakban: belföld) kell alkalmazni. A belföld fogalmába beletartozik a vámszabad és tranzitterület is.”

„4. § E törvény rendelkezéseit

a) a jövedéki terméket és az annak előállítására alkalmas, e törvényben meghatározott terméket előállító, raktározó, tároló, szállító, forgalmazó, külföldről beszerző (beszállító), külföldre értékesítő, illetve egyéb módon birtokoló jogi személyre, jogi személyiség nélküli egyéb szervezetre és természetes személyre (a továbbiakban együtt: személy), valamint kell alkalmazni.”

„7. § E törvény alkalmazásában

37/F. üzemanyagkénti beszerzés, importálás, kínálás, értékesítés, felhasználás: bármely termék belső égésű motorban való felhasználása, illetve a termék ilyen felhasználás céljára történő beszerzése, importálása, kínálása és értékesítése, kivéve azt az esetet, ha

a helyhez kötött belső égésű motorban való felhasználás kizárólagos célja villamos energia előállítása, illetve a beszerzés, importálás, kínálás és értékesítés ilyen felhasználás céljára történik. Az utóbb említett esetet tüzelő-, fűtőanyagkénti felhasználásnak, illetve ilyen célra történő beszerzésnek, importálásnak, kínálásnak és értékesítésnek kell tekinteni;"

„8. § (1) Ha e törvény másként nem rendelkezik, adókötelezettség keletkezik, ha

a) a jövedéki terméket belföldön előállítják;

b) a jövedéki terméket importálják.

Az adó alanya az a) pont esetében a jövedéki terméket előállító személy - amennyiben a jövedéki termék előállítása adóraktárban történik, az adóraktár-engedélyes -, a b) pont esetében az importáló, illetve a 10. § (3) bekezdés b) pont bb) alpont szerinti importálás esetében a bejegyzett feladó.

(2) Az adókötelezettség a jövedéki terméket belföldön előállító, illetve importáló személy helyett a betároló adóraktár engedélyesét, illetve adómentes felhasználót terheli a jövedéki termék adóraktárba vagy az adómentes felhasználó üzemébe történő betárolásának a visszaigazolásával. Ez nem érinti a jövedéki terméket belföldön előállító, illetve importáló személy bejelentési, bevallási, nyilvántartási, bizonylat kiállításai és megőrzési, valamint adatszolgáltatási kötelezettségét (a továbbiakban: egyéb adókötelezettség). E bekezdés szerinti adókötelezettség esetében az adó alanya a jövedéki terméket betároló adóraktár engedélyese, illetve az adómentes felhasználó."

„15. § (2) Adófizetési kötelezettség keletkezik, ha

c) az 52. § (1) bekezdés i) pontja szerinti vagy az 52. § (2) bekezdése alá tartozó, nem adóraktárban előállított ásványolajat üzemanyagként, üzemanyagok adalékaként, hígítóanyagaként, vagy tüzelő-, fűtőanyagként, továbbá a fűtőolajat üzemanyagként kínálják, értékesítik (az exportálás és a más tagállamba való értékesítés kivételével) vagy használják fel és azt megelőzően nem keletkezett e törvény egyéb rendelkezései szerint adófizetési kötelezettség;"

„16. § Az adófizetési kötelezettség esedékessé válásának ideje:

c) minden más esetben - ha e törvény másként nem rendelkezik - a meghatározott esemény bekövetkezésének időpontja."

„17. § (1) Az adót a fizetés esedékessé válásakor - a (2) bekezdésben meghatározott eltérésekkel - a 8. §-ban meghatározott adóalany fizeti.

(2) Az adó fizetésére kötelezett

f) a 15. § (2) bekezdésének c) pontjában meghatározott esetben az ásványolajterméket üzemanyagként vagy tüzelő-, fűtőanyagként felhasználó, kínáló, értékesítő személy, illetve az ásványolajterméket üzemanyagok adalékaként, hígítóanyagaként felhasználó vagy kínáló, értékesítő felhasználói engedélyes;"

„50. § (1) E törvény alkalmazásában ásványolajnak

- c) a 2709 és a 2710 vámtarifaszám alatti termék,
(3) E törvény alkalmazásában ellenőrzött ásványolajterméknek
b) a 2710 11 11 és a 2710 19 69 vámtarifaszámok közé tartozó termék,
(4) E törvény alkalmazásában megfigyelt terméknek az 5 liternél/5 kilogrammnál nagyobb kiszerezésű,
b) 2710 19 71, 2710 19 75 vámtarifaszám alatti termék,"

„51. § (1) Az adó alapja az ásványolaj mennyisége, az adómértéknél megjelölt mennyiségi egységben mérve.

(2) Ha az adómértéknél megadott mennyiségi egység liter, akkor azt +15 °C-ra átszámított térfogaton kell megállapítani. Az ásványolaj +15 °C hőmérsékletéhez tartozó térfogatát a mérésügyről szóló 1991. évi XLV. törvény előírásainak megfelelően az MSZ ISO 3675 vagy az MSZ ISO 3838 jelű, a kőolajtermékek sűrűségének meghatározására vonatkozó szabványokban idézett MSZ ISO 91-1 szabványban ismertetettek szerint (csőkészlet esetén számítással) kell meghatározni.”

„52. § (1) Az adó mértéke - figyelemmel a (3)-(4) bekezdés rendelkezéseire is -:

- a) a 2710 11 31, a 2710 11 41, a 2710 11 45 és a 2710 11 49 vámtarifaszám alatti ólmozatlan benzinre 120 000 Ft/ezer liter,
b) a 2710 11 31, a 2710 11 51 és a 2710 11 59 vámtarifaszám alatti ólmozott benzinre és a 2710 19 21 vámtarifaszám alatti petróleumra 124 200 Ft/ezer liter,
c) a 2710 19 41, a 2710 19 45, a 2710 19 49 vámtarifaszám alatti, tüzelő-, fűtőanyag célú gázolajra 110 350 Ft/ezer liter,
d) a 2710 19 41 vámtarifaszám alatti, üzemanyag célú gázolajra 110 350 Ft/ezer liter,
e) a 2710 19 61 vámtarifaszámú fűtőolajok közül azokra, amelyek viszkozitása 40 °C hőmérsékleten nagyobb, mint 4,5 mm²/s és a desztillációs vizsgálatnál a 250 °C hőmérsékletig átdestilláló rész mennyisége nem haladja meg a 25%-ot és a 350 °C hőmérsékletig átdestilláló rész mennyisége nem haladja meg a 80%-ot és 15 °C-on mért sűrűsége nagyobb 860 kg/m³-nél, 4425 Ft/ezer kg, egyébként - ideértve az üzemanyagkénti kínálást, felhasználást, értékesítést is - 116 000 Ft/ezer kg; a 2710 19 63, a 2710 19 65 és a 2710 19 69 vámtarifaszám alá tartozó fűtőolajok közül azokra, amelyek viszkozitása 40 °C hőmérsékleten nagyobb, mint 4,5 mm²/s és a desztillációs vizsgálatnál a 250 °C hőmérsékletig átdestilláló rész mennyisége nem haladja meg a 25%-ot és a 350 °C hőmérsékletig átdestilláló rész mennyisége nem haladja meg a 80%-ot és 15 °C-on mért sűrűsége nagyobb 860 kg/m³-nél, 40 000 Ft/ezer kg, egyébként - ideértve az üzemanyagkénti kínálást, felhasználást, értékesítést is - 116 000 Ft/ ezer kg,
f) a 2711 12, a 2711 13, a 2711 14 00, a 2711 19 00 vámtarifaszám alatti gáz termékekből arra a cseppfolyósított szénhidrogénre, amelyet közúti járművek üzemanyagaként értékesítenek, importálnak vagy használnak fel, 95 800 Ft/ezer kg, egyéb motorikus célú értékesítés, importálás vagy felhasználás esetén 12 095 Ft/ezer kg, egyébként 0 Ft/ezer kg,
i) a 2707 10, a 2707 20, a 2707 30, a 2707 50, a 2710 11 11, a 2710 11 15, a 2710 11 21, a 2710 11 25, a 2710 11 70, a 2710 11 90, a 2710 19 11, a 2710 19 15, a 2710 19 25,

a 2710 19 29, a 2710 19 31, a 2710 19 35, a 2710 19 51, a 2710 19 55, a 2901 10, a 2902 20 00, a 2902 30 00, a 2902 41 00, a 2902 42 00, a 2902 43 00 és a 2902 44 00 vámtarifaszám alá tartozó, valamint a 2710 19 41, a 2710 19 45, a 2710 19 49 vámtarifaszámú, nem üzemanyagként vagy tüzelő-, fűtőanyagként értékesített, beszerzett vagy importált ellenőrzött ásványolajra (a továbbiakban: egyéb ellenőrzött ásványolaj) az üzemanyagkénti vagy a tüzelő-, fűtőanyagkénti beszerzés, importálás, kínálás, értékesítés vagy felhasználás esetén az üzemanyagkénti, vagy a tüzelő-, fűtőanyagkénti beszerzésnek, importálásnak, kínálásnak, értékesítésnek vagy felhasználásnak megfelelő, az a)-f) pontban megjelölt ásványolaj adója.

(2) Az adó mértéke az 50. § szerinti, de az (1) bekezdésben nem említett ásványolajra f) az a)-e) pont alá nem eső ásványolaj esetében - az üzemanyagkénti vagy a tüzelő-, fűtőanyagkénti előállításnak, beszerzésnek, importálásnak, kínálásnak, értékesítésnek vagy felhasználásnak megfelelően - az (1) bekezdés a)-d) vagy f), g) pont szerinti ásványolajok közül a hozzá legközelebb álló ásványolajra meghatározott adómérték, figyelemmel a (3) bekezdés rendelkezésére is.

(3) Az adó mértéke az (1) bekezdés a)-d) pontjában meghatározott mérték 40 000 Ft/ezer literrel, illetve a fűtőolaj esetében az (1) bekezdés e) pontjában meghatározott mérték 20 000 Ft/ezer kilogrammal, a cseppfolyósított gáz esetén az (1) bekezdés f) pontjában meghatározott mérték 20 000 Ft/ezer kilogrammal, gáz halmazállapot esetén az (1) bekezdés g) pontjában meghatározott mérték 20 Ft/nm³-rel növelt összege, amennyiben a termék nem felel meg a hatályos magyar szabvány előírásainak."

A Jöt. területi és személyi hatályát egybevetve megállapítható, hogy a jövedéki termék belföldön történő átszállítása nem esik a jövedéki adófizetési kötelezettség hatálya alá. A 2710 19 91, illetve a 2710 19 99 vámtarifa számú ásványolajtermék csak az üzemanyagkénti vagy a tüzelő-, fűtőanyagkénti előállításnak, beszerzésnek, importálásnak, kínálásnak, értékesítésnek vagy felhasználásnak megfelelően esik jövedéki adófizetési kötelezettség hatálya alá.

Mivel a Btk. 396. § (6) bekezdése szerinti bűncselekményt a Jöt. rendelkezései töltik meg érdemi tartalommal és az említett büntető anyagi jogi törvényhely azt a személyt rendeli büntetni, aki a jövedéki adóról szóló törvényben, valamint a felhatalmazásán alapuló jogszabályban megállapított feltétel hiányában vagy hatósági engedély nélkül jövedéki terméket előállít, megszerez, tart, forgalomba hoz, vagy azzal kereskedik, és ezzel a költségvetésnek vagyoni hátrányt okoz, ezért a tényállásszerű magatartás megállapításához azt szükséges bizonyítani, hogy a megvádolt személy a 2710 19 91, illetve a 2710 19 99 vámtarifa számú ásványolajterméket üzemanyagkénti, tüzelő-, fűtőanyagkénti felhasználás céljából állította elő, szerezte be, importálta, kínálta, értékesítette vagy ilyen célra használta fel.

Az ügyben rendelkezésre álló okirati bizonyítékok (CMR, számla, fuvarlevél) arról adnak tanúságot, hogy a fenti vámtarifaszámú jövedéki termékeket a [REDACTED]

illetve a [REDACTED] vásárolták meg a [REDACTED] és a [REDACTED] gazdasági társaságoktól.

Ebben az esetben tehát csak és kizárólag abban az esetben lett volna helye a bűnösség megállapításának, amennyiben kétséget kizáróan bizonyításra került volna az a tény, hogy a fenti társaságok által beszerzett [REDACTED] vámtarifa számú ásványolajtermékeket, [REDACTED] rendű vádlott üzemanyagkénti, tüzelő-, fűtőanyagkénti felhasználás céljából szerezte meg, tartotta, hozta forgalomba vagy azzal kereskedett.

Erre vonatkozó konkrét bizonyítékok azonban nem kerültek az ügyészség által prezentálásra. Az ügyben készült TIGY és TASZ adatszerzés esetében bizonyítatlan az, hogy a citált hangfelvételen az I. rendű vádlott beszélne, különös tekintettel arra, hogy igazságügyi hangtechnikai szakértői szakvélemény beszerzésére nem került sor.

Büntető-Közigazgatási-Munkaügyi és Polgári Kollégiumai Joggyakorlat-Elemző Csoportjának „Az ítéleti bizonyosság elméleti és gyakorlati kérdései” című Összefoglaló véleménye kiemeli az alábbiakat:

„A bírói munka erősen leegyszerűsített modellje szerint a bíró megállapítja a jogvita elbírálása szempontjából jelentős tényeket, majd azokat összeveti az irányadó jogszabályokkal, amelynek eredményeként levonja a jogkövetkezményeket. Ez az ítélezési folyamat elméleti szinten két elkülöníthető tevékenységet foglal magába: egyrészt a tényállás megállapítását, másrészt annak az irányadó szabályokkal való egybevetését és az ebből származó jogkövetkezmények alkalmazását. A tevékenységgel kapcsolatos alapvető társadalmi elvárás, hogy a bíró a döntését a valósággal megegyező tényekre alapítsa, továbbá az arra jogkövetkezményt tartalmazó jogi normát helyesen határozza meg, valamint azt helyesen alkalmazza. Ennek megvalósítása érdekében a bírónak mind a tényállás, mind pedig a jogi minősítés tekintetében el kell jutnia a meggyőződésnek egy olyan szintjére, amelyre már érdemi döntés alapozható. A ténybeli és jogi ismereteknek ezt az egy meghatározott ügy konkrét eldöntésére vonatkozó mennyiségét és minőségét a szaktudományok ítéleti bizonyosságnak nevezik. Ez tágabb értelemben magába foglalja mind a tényállás helyes megállapításában, mind pedig az alkalmazandó szabályok helyes meghatározásában (azaz a jogi minősítésben) való bizonyosságot.”

„A jogszabály alkalmazása szempontjából jelentős, tehát jogkövetkezmények kiváltására alkalmas tények megállapítása közelebbről egy speciális megismerési folyamatot foglal magába, amelynek során a bíró megismeri azokat a külvilágban végbement eseményeket és történéseket, amelyek magukba foglalják a releváns tények megvalósulását. E megismerési folyamattal szemben érvényesülő alapvető követelmény, hogy az annak során feltárt tények tudományos igényvel bizonyítható módon egyezzenek meg a valósággal. A törvényben meghatározott jogkövetkezmény

kiváltására ugyanis csak olyan tények alkalmasak, amelyek a bíróság eljárása során bizonyítást nyertek.”

„A bizonyítási eljárás a bírósági (esetleg más hatósági) eljárásra jellemző speciális megismerési folyamat, amelynek során a bíróság (vagy más hatóság) tudomást szerezhet azoknak az adatoknak, tényeknek, információknak a tartalmáról, amelyek a hatáskörébe tartozó ügyek eldöntéséhez elengedhetetlenül szükségesek. A megismerés tárgyai ismeretlen múltbéli tények vagy események, amelyek minden esetben konkrét módon, a maguk egyediségükben jelennek meg. A megismerő tevékenység célja, hogy a bíróság (más hatóság) az előtte folyó jogvita elbírálására irányadó anyagi jogi szabályok alkalmazásához szükséges adatokról és tényekről tudomást szerezzen. Működésének jellemző vonása az időbeli és térbeli közvetettség, ugyanis a bíróság a jogvita alapjául szolgáló eseményeknek nyilvánvalóan sem részese, sem pedig szemlélője nem lehetett. Ez a közvetettség a bizonyítási eszközök segítségével hidalható át, amelyek alkalmazásával a bíróság a múltbéli eseményekről egy közvetítő közegen, a bizonyítékokon keresztül szerez tudomást. A bizonyítékok a külvilág olyan tárgyai vagy jelenségei, amelyeken a múltbéli események valamilyen változást idéztek elő, ezért azok valamilyen formában magukon hordozzák annak bizonyos vonásait, amelyek révén az a bíróság számára közvetlenül megismerhetővé válik. E tulajdonságuk alapján, a bizonyítékok segítségével adekvát kapcsolat teremthető a múltbéli események és a jelenben folyó bírósági eljárás között. Ennek lényege, hogy a bizonyítékok közvetlen vizsgálata alapján, a racionális gondolkodás útján, a logika szabályai szerint, az ismert tényekből következtetések vonhatók le a múltbéli eseményekre, - 17 - melynek alapján azok rekonstruálhatók. Ennek során a bíróság vizsgálja az egyes bizonyítékok logikai összefüggéseit és azok oksági kapcsolatait. Vannak olyan releváns tények, amelyek többszörös közvetettséggel, az okozati összefüggések többszörözésével, a bizonyítékok összefüggő logikai láncolatán keresztül ismerhetők meg. A bizonyítási eljárás fogalmi kereteinek a meghatározása alapvetően nézőpont és szemléletmód kérdése. Egyesek csak a bizonyítékok bíróság elé tárásának és észlelésének a folyamatát sorolják ide, mások szerint beletartozik a bizonyítékok összegyűjtésének és bírói mérlegelésének a mozzanata is. A bíróság előtt folyó megismerési és bizonyítási eljárásnak különösen fontos sajátossága annak jogilag szabályozott rendben, mellőzhetetlen alaki feltételek megtartásával történő foganatosítása. A szabályok megtartása alapvető feltétele annak, hogy akár a bíróság eljárása, akár az annak során felhasznált bizonyítási eszköz, akár az abból nyert adat ne csak fizikai, vagy logikai értelemben létezzen, hanem jogi értelemben is figyelembe vehetővé váljon és annak alapján a bíróság érdemi döntést hozhasson.”

„Többek között a processzuális igazság elvét vizsgálta az Alkotmánybíróság a 9/1992.(I.30) AB határozatában, amelyben annak intézményét és eszmerendszerét az Alkotmánnyal összhangban állónak találta. Rámutatott, hogy „az anyagi igazságosság jogállami követelménye a jogbiztonságot szolgáló intézményeken és garanciákon belül maradva valósulhat meg.” „Az anyagi igazság érvényesülésére”

éppúgy nem biztosít (nem biztosíthat) alanyi jogot az Alkotmány, mint ahogy arra sem, hogy egyetlen bírósági ítélet se legyen törvénysértő. Ezek a jogállam céljai és feladatai, amelyek megvalósulása érdekében megfelelő - elsősorban eljárási garanciákat nyújtó - intézményeket kell létrehozni, és az érintett alanyi jogokat garantálni. Az Alkotmány tehát az anyagi igazság érvényre juttatásához szükséges és az esetek többségében alkalmas eljárásra ad jogot"

„A bíróságok az Alaptörvény 25. Cikkének (1) bekezdése szerint igazságszolgáltatási tevékenységet látnak el. E rendelkezés a bíróságok államszervezetben belüli funkciójának lényegét határozza meg, és érvényes minden, az Alaptörvényben, és az Alaptörvény 25. Cikkének (8) bekezdésében meghatározott sarkalatos törvényben szabályozott bírósági rendszeren belül létrehozott bíróságra. Az igazság szolgáltatásának értelemszerűen feltétele a valóság, azaz az ügy eldöntésének szempontjából releváns tények valóságnak megfelelő ismerete. Ennek megfelelően mindenfajta a bírói döntéshozatal (akármely jogterületről is van szó) két fő részre bontható fel: az ügy eldöntése szempontjából releváns tények (valóságbeli történések) megismerése, majd azok jogi értékelése, utóbbi alatt értve a jogkövetkezmények meghatározását is. E két tevékenységi rész egymást feltételezi, de időben fel nem cserélhető; a tények megállapításának azok jogi értékelését – értelemszerűen - meg kell előznie (ellenkező esetben elfogultságról van szó). A valóság felderítése kétségtől az igazságszolgáltatás szükséges, de nem elégséges feltétele; a valóság ismeretében is születhet (bárki megítélése szerint) „igazságtalan” döntés, akár a helyes tényállásra alapított téves jogalkalmazás folytán, akár a véleményalkotó személy vagy személyek által „igazságtalannak” ítélt jogszabály alkalmazásának kötelezettsége következtében. Ugyanakkor a jogkérdés eldöntését illetően releváns tények valós ismerete nélkül az ítélet rendelkezései szükségképpen nem a valóságra fognak vonatkozni, és ezért az igazságnak sem felelhetnek meg; ekként a valóság ismerete nélkül az igazság szolgáltatása – azaz a bíróság rendeltetészerű működése - fogalmilag nem lehetséges. A valóságnak megfelelő tényállás feltárása tehát – jogától függetlenül - az igazság szolgáltatásának sine qua non-ja.”

„A büntető igazságszolgáltatás kapcsán alapkövetelmény, hogy a bűnösség bírói megállapítása csak az adott terhelt által a valóságnak megfelelően feltárt körülmények közötti, általa ténylegesen kifejtett cselekvés vagy tanúsított mulasztás miatt történhessék meg.”

„Az anyagi igazság elvének a büntetőjogban is a processzuális igazság fogalmához való közeledését támasztja az Emberi Jogok Európai Bíróságának gyakorlata is, miszerint az igazság elérését a tisztességes eljárás elvének érvényesülésén keresztül közelíti meg. A tisztességes eljáráshoz való jog a felek és a megfelelő igazságszolgáltatás érdekeinek védelme érdekében egy sor eljárási jogot foglal magában. Ezek közül mind a büntető, mind a polgári eljárásokra vonatkozik a személyes meghallgatás joga, a hatékony részvételhez való jog, a tárgyalás közvetlensége, a fegyverek egyenlőségének követelménye, a kontradiktórius eljárás

követelménye, a bizonyítási eljárás megfelelőségének követelménye, a visszaható hatály tilalma, továbbá az ügy alapos kivizsgálásának és a döntés megfelelő indokolásának követelménye. A tisztességes eljárás követelményei tekintetében a bíróságoknak nagyobb mozgásterük van polgárinak minősülő ügyekben, mint a szigorúbb megítélés alá eső büntetőügyekben (Dombo Beheer B.V. kontra Hollandia, 1993. október 27, series A no. 274, § 32.). A strasbourgi Emberi Jogi Bíróság előtt a panasszal érintett kormányok nem járnak sikerrel, ha valamely jogkorlátozást a büntetőeljárársban pusztán arra hivatkozva kívánják igazolni, hogy arra az „anyagi” vagy „objektív” igazság megállapítása érdekében volt szükség. A sérelmezett döntéssel szemben panaszosként fellépőknek is kicsi az esélyük arra, hogy sérelmük orvoslást nyer, ha úgy vélik, ügyükben tartalmilag helytelen, tévesen megállapított tényeken alapuló igazságtalan döntés született. Valójában az egyezmény is elsőbbséget ad a processzualis igazságosságnak az anyagi igazság és a materiális igazsággal szemben, azaz a helyes döntés követelményével szemben. Következésképp a mai felfogás szerint büntetőügyekben az anyagi igazságnak megfelelő, az alkotmányos és törvényi előírásoknak megfelelő tényállás processzualis úton – a tisztességes eljárás maradéktalan elvének érvényre juttatásával, az annak részeit alkotó részkövetelmények maradéktalan betartásával érhető el, és ugyanilyen módon ellenőrizhető is.”

„Ezért nem csupán akkor kell a Be. 4. § (2) bekezdés alkalmazásával a büntetőjogi felelősség hiányát megállapító döntést hozni, ha a terhelt büntetőjogi felelőssége nem bizonyított, hanem ugyanezen elv (és egyben kötelező törvényi rendelkezés) alapján kell a terhelt cselekményét enyhébben minősíteni, ha a súlyosabb minősítést megalapozó tényállási elem (például szexuális erőszak esetén 12. életévét be nem töltött személlyel szemben alkalmazott tényleges erőszak, vagy a vagyoni elleni bűncselekménynél az okozott kár magasabb értékhatárt átlépő mértéke) nem kétséget kizáróan bizonyított; ugyanígy nem róható a terhelt terhére a kétséget kizáróan nem bizonyított súlyosító körülmény, de nem mellőzhető az enyhítő körülmény terhelt javára értékelése sem annak - a terhelt általi – bizonyítatlanságára hivatkozva. Fontos azonban rögzíteni, hogy az „in dubio pro reo” elve azonban - a törvény szövegéből is láthatóan - csak ténykérdésekre vonatkozik. A vitás jogkérdésekben, a bíróságnak jogértelmezéssel, a bizonyítékok egymásra vonatkoztatott értékelésével és összevetésével kell döntenie (következtetéseket levonnia). Ugyanakkor a kétséget kizáró bizonyítottság követelménye nem keverendő össze a már tárgyalt (fogalmilag elérhetetlen) anyagi igazság fogalmával. Kétséget kizáróan bizonyított az a tény, amit a bíró az általa egyenként és összességében szabadon értékelt bizonyítékok alapján kétséget kizáróan valóságnak talál; nem pedig az, ami – ahogy arra már rámutattunk - a soha el nem érhető objektív bizonyosság mércéjével bizonyosan úgy volt. Így nem alkalmazható az „in dubio pro reo” elve – a gyakorlatban legtöbbször megjelenő, téves terhelti, sőt nem ritkán védői hivatkozásokkal szemben – a bizonyítékok hitelt érdemlőségére vonatkozó bírói mérlegelés támadására. Kétségtelen; az „in dubio pro reo” elvére tekintettel, ha az ügyben a bűnösség irányába mutató közvetlen bizonyíték

nincs, és a rendelkezésre álló közvetett terhelő bizonyítékok kétséget kizáró módon csak arra adnak következtetési alapot, hogy a bűncselekményt a vádlottak is elkövethették, de a terhelő adatok alapján a vádlottak tagadását megcáfolni nem lehet, és további bizonyítékok beszerzésére nincs mód: a vádlottakat az ellenük emelt vád alól bizonyítottság hiányában fel kell menteni (BH2003. 145.); ha a közvetett bizonyítékok egyértelműen nem nyújtanak alapot olyan ténybeli következtetésre, hogy a bűncselekmény elkövetője a vádlott volt: bebizonyítottság hiányában felmentő rendelkezés meghozatalának van helye (BH 1977.484). Közvetlen bizonyíték alapján megállapított tény azonban nem támadható az „in dubio pro reo” elvére hivatkozással akként, hogy például a bíróság által elfogadott tanú vallomása vagy okirat hitelessége nem kétséget kizáróan valós, bizonyított.”

Jelen ügyben nem volt bizonyított az, hogy a [REDACTED] gazdasági társaságtól beszerzett, a vádirati tényállás szerinti mennyiségű [REDACTED] vámtarifa számú ásványolajterméket [REDACTED] I. rendű vádlott üzemanyagkénti, tüzelő-, fűtőanyagkénti felhasználás céljából állította elő, szerezte be, importálta, kínálta, értékesítette vagy ilyen célra használta fel.

Különös súllyal esik a lapra ebben a körben a nemzetközi bűnügyi együttműködés keretében beszerzett, a [REDACTED] cégvezetőjének nyilatkozata, miszerint [REDACTED] az, aki a [REDACTED] képviselője volt és jelentkezett [REDACTED] gazdasági társaságnál, hogy szerződést kössön alacsony viszkozitású olaj beszerzéséről. Mindezeket és a [REDACTED]-tól történt beszerzésekben való eljárását pedig [REDACTED] az I. fokú bíróságon tett tanúvallomásában megerősítette. Ezek pedig alapvetően ellentmondanak a jelen alkotmányjogi panasszal érintett bírósági határozatoknak [REDACTED] I. rendű vádlottat érintően vélelmezett bűncselekmény elkövetésére vonatkozó megállapításainak.

Az I. és II. fokú ítéletek, valamint a Kúria döntése által említett, a Nemzeti Adó- és Vámhivatal Dél-budapesti Vám- és Pénzügyőri Igazgatósága által 2013. március 19. napján lefoglalt 26.510 liter – a Nemzeti Adó és Vámhivatal Szakértői Intézete által – 2710 19 61 vámtarifaszámú ásványolajterméknek minősített jövedéki termék esetében nem merült fel arra érdemi nyomozati adat, hogy azt én szereztem volna be. Ugyanígy nem köthető személyemhez többi, az egyes vádlott-társaknál előtalált jövedéki termékek beszerzése, értékesítése sem.

Mindezekre tekintettel pedig irat-, adat- és tényellenesen került megállapításra az, hogy [REDACTED] I. rendű vádlott 104 szállítmány, összesen 2.709.466 liter ásványolaj jövedéki adó megfizetése nélküli továbbértékesítésével 402.905.675,-Ft vagyoni hátrányt okoztam volna a költségvetésnek.

Az I. és II. fokú bíróságok továbbá, a Btk. 396. § (1) bekezdés a) pontját, (2) bekezdés b) pontját és (6) bekezdését tévesen értelmezve következtettek arra, hogy a vádbeli bűncselekmény megvalósulását támasztják alá a Jöt. 62/A. § (1) bekezdése szerinti bejelentési kötelezettség egyes esetekben történt elmulasztása a [REDACTED] gazdasági társaságok részéről, ugyanis ezt a Btk. fent említett törvényi rendelkezése nem rendeli büntetni, ugyanis ez mindössze a Jöt. 113. § (1) bekezdés c) pontja szerinti mulasztási bírság szankció megállapítására alkalmas és nem is velem, hanem a mulasztást elkövető gazdasági társasággal szemben.

A fentiek alapján álláspontom szerint az ügyben eljáró bíróságok a bűncselekmény törvénysértő minősítése miatt szabtak ki törvénysértő büntetést [REDACTED] I. rendű vádlottal szemben.

A Btk. 74/A. § (1) bekezdés a) pontja és (2) bekezdés o) pontja értelmében:

„74/A. § (1) Az ellenkező bizonyításáig vagyonekobbzás alá eső vagyonnak kell tekinteni, és vagyonekobbzást kell elrendelni arra a vagyonra, amelyet az elkövető

a) bünszervezetben való részvétele, elkövetésének ideje alatt szerzett.

(2) Az ellenkező bizonyításáig vagyonekobbzás alá eső vagyonnak kell tekinteni, és vagyonekobbzást kell elrendelni arra a vagyonra is, amelyet

o) a bünszervezetben elkövetett, különösen nagy vagy különösen jelentős vagyoni hátrányt okozó költségvetési csalás [396. § (4)-(5) bekezdés], elkövetője a büntetőeljárás megindítását megelőző öt évben szerzett, ha a vagyon, illetve az elkövető életvitele az igazolható jövedelmi viszonyaihoz, személyi körülményeihez képest különösen aránytalan.

(3) Nem rendelhető el vagyonekobbzás az (1) és (2) bekezdés esetében, ha az elkövető bizonyítja, hogy a vagyon nem bűncselekményből származik.“

A II. fokú bíróság mellőzte a bünszervezetben elkövetésre való utalást valamennyi vádlott esetében mellőzte. Erre tekintettel, különös figyelemmel a Btk. 74/A. § (2) bekezdés o) pontjában foglaltakra [REDACTED] I. rendű vádlott vagyonára az I. fokú ítélettel elrendelt vagyonekobbzás vonatkozásában a bizonyítási teher az ügyészségre hárult annak tekintetében, hogy az a bűncselekmény elkövetéséből származik, azonban erre vonatkozóan az ügyészség sem az I. fokú, sem a II. fokú eljárásban érdemi bizonyítékot, bizonyítási indítványt nem terjesztett elő. Tehát az ügyben eljáró bíróságok eljárása során nem volt bizonyított annak a ténye, hogy [REDACTED] I. rendű vádlott vagyonekobbzással érintett vagyona az ítéletbeli költségvetési csalás büntett bűncselekmény elkövetéséből származott volna.

A vagyonekobbzásról szóló 69/2008. BK vélemény egyértelműsítette, hogy a vagyonekobbzás célja a bűnös úton elért vagyongyarapodás elvonása. A szóban forgó BK vélemény III. pontja szerint minden elkövetőnél külön-külön kell vizsgálni, hogy a vagyonekobbzás elrendelésének feltételei fennállnak-e és milyen mértékben. Ahol tehát

megállapítható, hogy a bűncselekmény elkövetésében részt vevő terheltek személyenként milyen összegben gazdagodtak, úgy a vagyonek Kobzást is csak a náluk ténylegesen bekövetkezett gazdagodásra lehet elrendelni.

Büntető-Közigazgatási-Munkaügyi és Polgári Kollégiumai Joggyakorlat-Élemző Csoportjának „Az ítéleti bizonyosság elméleti és gyakorlati kérdései” című Összefoglaló véleménye kiemeli az alábbiakat:

„A bizonyítási teher elosztását illetően a Be. – az alapvető rendelkezések körében – tömör szabályozást tartalmaz. A Be. 4. § (1) bekezdése szerint a vád bizonyítása a vádlót terheli, míg a (2) bekezdés az „in dubio pro reo” római jogból eredő elvét kodifikálja, miszerint a kétséget kizáróan nem bizonyított tény nem értékelhető a terhelt terhére. A Be. tehát a bizonyítás terhét kategorikusan a kontradiktórius eljárás egyik szereplőjére, a vádlóra telepíti. Ez alól csupán két kivétel van, amikor - a különböző anyagi jogi rendelkezések folytán - a bizonyítási teher a büntetőeljárársban megfordul, azaz a terheltre száll. Így a Btk. 74/A. § (1) és (2) bekezdésében írt esetekben a törvényben meghatározott időszak alatt szerzett vagyon főszabályként vagyonek Kobzás alá esik. A (3) bekezdés szerint azonban nem rendelhető el a vagyonek Kobzás, ha az elkövető bizonyítja, hogy az egyébként e rendelkezések hatálya alá eső vagyon nem bűncselekményből származik.”

„Így természetesen a fenti esetekben is a vádló kötelessége a terhelt büntetőjogi felelősségének bizonyítása azon bűncselekmény tekintetében, ami miatt a vagyonek Kobzás alkalmazásának helye van. E bizonyítás sikertelensége a vagyonek Kobzás alkalmazását kizárja, míg a terhelti bizonyítás sikertelensége csak a vádló vádra vonatkozó bizonyításának sikere esetén, és akkor is csak a vagyonek Kobzás alkalmazhatóságára hat ki. A valóság bizonyítása pedig – egy egyébként (a vádló által) bizonyított bűncselekmény tekintetében engedi meg, a törvényben erre előírt egyéb feltétel (közérdek vagy bárki jogos érdeke) megléte esetén, utóbb a büntethetőséget kizáró ok bizonyítását. A Be. szabályai szerint a bizonyítás terhe – a bemutatott két, anyagi jogszabályból eredő kivételtől eltekintve - kizárólag a vádlóra hárul. A büntetőeljársban a bizonyítási teher – azaz annak a kérdése, hogy az elmaradt vagy sikertelen bizonyítás terhét ki viseli – nem a kontradiktórius eljárásban érintett két fél, hanem sokkal inkább a bíróság és a vádló viszonyában vet fel a Be. 75. § (1) bekezdés zárófordulatával kapcsolatban – korábban már érintett - kérdéseket. A büntetőeljársi törvény a bizonyításra vonatkozó kockázatelosztás során is következetesen végig viszi a vádló bizonyítási kötelezettségét. Ennek alapelvét tartalmazza a Be. 4. § (2) bekezdése az „in dubio pro reo” római jogból eredő elvének törvényi rögzítésével. A kétséget kizáróan nem bizonyított tényeknek a vádlott javára szóló értékelése valójában az eljárásnak bizonyítottság hiányában való megszüntetéséről, vagy a vádlott ugyanilyen okból való felmentéséről szóló további rendelkezésekben ölt testet; azonban korántsem merül ki abban. A vád tárgyává tett magatartás büntetőjogi elbírálása – ezen belül akár a bűnösség megállapítása, akár a cselekmény jogi minősítése, akár a büntetés kiszabása tekintetében – jelentőséggel

bíró bármelyik körülmény kapcsán irányadó ugyanis, hogy a kétséget kizáró bizonyítás elmaradásának hiánya csak a vádló terhére eshet. A bírói gyakorlat már a korábbi Be. alkalmazásával is adott iránymutatást ezen elv – és egyben kötelező törvényi rendelkezés – alkalmazásával kapcsolatban.”

A fentiek alapján tehát a büntető anyagi jog fent részletezett szabályainak megsértésével hagyta helyben úgy a Debreceni Ítéltábla és Kúria is [REDACTED] [REDACTED] I. rendű vádlott vagyonára vonatkozóan elrendelt vagyonekobzás intézkedést.

A jelen alkotmányjogi panasszal sérelmezett bírói döntések Magyarország Alaptörvénye XXVIII. cikk (1), (7) bekezdéseibe – és ennek folytán közvetetten a 28. cikkébe is – ütköznek, mert sértik a fentiekben részletezettek szerint a pártatlan és tisztességes bírói eljáráshoz, valamint az érdemi és hatékony jogorvoslathoz való alapjogok lényegi tartalmát, melyeket alapjogok érvényesülését a sérelmezett bírói döntések nem biztosítottak számomra, továbbá az eljárásuk során a 28. cikk szerinti kellő, érdemi és hatékony bírói jogvédelmet.

Tekintettel arra, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes és pártatlan, objektív bírósági eljáráshoz, valamint a XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti érdemi és hatékony jogorvoslati joghoz való alapvető jogokat sértik és a bíróságok eljárása, joggyakorlása jelen ügyben ellentétben áll közvetetten az Alaptörvény 28. cikkével, amely magában foglalja a tisztességes eljárás követelményét és a hatékony bírói jogvédelem igényét is, ezért az alapjogsértések az ügyben hozott ítéletekben testet öltő, a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességnek minősülnek a fentiekben részletezett ténybeli és jogi érvek alapján, ezért indítványozom, hogy az Tisztelt Alkotmánybíróság Magyarország Alaptörvénye 24. cikk (1) bekezdésében, (2) bekezdés d) pontjában és (3) bekezdés b) pontjában foglaltak alapján, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 1. § a) pontjában, 2. §-bn, 27. § a)-b) pontjaiban, 29. §-ban, 39. § (1)-(3) bekezdéseiben, 43. § (1) bekezdésében, 51. § (1) bekezdésében, 52. § (1), (1b), (2)-(6) bekezdéseiben, 53. § (2)-(3) bekezdéseiben, 63. § (1)-(2) bekezdéseiben, 65. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint eljárva, a Kúria 2022. szeptember 07-én kelt, Bfv.II.976/2021/20. számú végzésével hatályában fenntartott, a Debreceni Ítéltábla 2021. június 01-én kelt, Bf.II.533/2020/84. számú II. fokú ítéletének, a Debreceni Törvényszék 2020. szeptember 23-án kelt, 24.Bf.137/2020/38. számú I. fokú ítéletére is kiterjedő alaptörvény-ellenességét állapítsa meg és semmisítse meg.

3. Egyéb nyilatkozatok és melléletek

a) Nyilatkozat arról, ha az indítványozó kezdeményezte-e a bíróságon az alkotmányjogi panasszal támadott bírósági ítélet végrehajtásának felfüggesztését.

5.) *Orvosi igazolás*

Kelt: 2022. november 18.

